

ХУЛОСАИ НИҲОИИ

**шурои диссертатсионии 6D.KOA-079 назди Институти
фалсафа, сиёсатшиносӣ ва ҳуқуқи ба номи А. Баҳоваддинови
Академияи миллии илмҳои Тоҷикистон барои дарёфти
дараҷаи илмӣ номзади илм**

Парвандаи аттестатсионии № _____

Қарори Шурои диссертатсионӣ аз 27.09.2025, № 29

Барои сазовор донистани Набизода Эмомалӣ Қуваталӣ, шаҳрванди
Ҷумҳурии Тоҷикистон ба дараҷаи илмӣ номзади илмҳои сиёсӣ.

Диссертатсияи Набизода Эмомалӣ Қуваталӣ дар мавзӯи «Сиёсати
инноватсионии давлат ва хусусиятҳои он дар шароити соҳибистиклолии
Ҷумҳурии Тоҷикистон» барои дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илмҳои
сиёсӣ аз рӯйи ихтисоси 23.00.02 – Ниҳодҳо, равандро ва технологияҳои
сиёсӣ ба ҳимоя дар ҷаласаи Шурои диссертатсионии 6D.KOA-079 назди
Институти фалсафа, сиёсатшиносӣ ва ҳуқуқи ба номи А. Баҳоваддинови
Академияи миллии илмҳои Тоҷикистон 05 – уми июли соли 2025
(протоколи №18) ба ҳимоя қабул гардидааст (734025, шаҳри Душанбе,
хиёбони Рӯдакӣ, 33; фармоиши Комиссияи олии аттестатсионии назди
Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 1 октябри соли 2024, №364 шд).

Довталаби дарёфти дараҷаи илмӣ Набизода Эмомалӣ Қуваталӣ, 28
августии соли 1994 таваллуд шудааст. Ӯ соли 2017 Донишгоҳи давлатии
Қӯрғонтеппа ба номи Носири Хусрав (ҳоло Бохтар) – ро бо ихтисоси
«психологияи ҳуқуқшиносӣ» (рӯзона) бо дипломи аъло хатм намудааст.
Аз моҳи сентябри соли 2021 ба вазифаи раиси Созмони кор бо ҷавонони
Донишгоҳи давлатии Бохтар ба номи Носири Хусрав таъин гардида, то
соли 2023 адои вазифа намудааст. Аз 10 – уми апрели соли 2023 тариқи
гузариш ба вазифаи мудири шӯъбаи тарбияи муассисаи мазкур таъин
гардида, то инҷониб фаъолият карда истодааст.

Набизода Э. Қ. бо фармоиши ректори Донишгоҳи давлатии Бохтар ба номи Носири Хусрав аз 1 – уми октябри соли 2021 ба ҳайси унвонҷӯи кафедраи сиёсатшиносӣ ва муносибатҳои байналхалқии Донишгоҳи давлатии Бохтар ба номи Носири Хусрав бо мақсади пешбурди корҳои илмӣ-таҳқиқотӣ таъин гардидааст.

Мавзуи рисолаи диссертатсионии Набизода Эмомалӣ Қуваталӣ дар ҷаласаи шурои олимони Донишгоҳи давлатии Бохтар ба номи Носири Хусрав аз 28.09.2021, №2 тасдиқ гардидааст.

Диссертатасия дар кафедраи сиёсатшиносӣ ва муносибатҳои байналхалқии факултети сиёсат ва идораи давлатии Донишгоҳи давлатии Бохтар ба номи Носири Хусрав иҷро шудааст.

Роҳбари илмӣ: Миралиён Қиёмиддин Абдусалимзода – доктори илмҳои сиёсӣ, профессори кафедраи сиёсатшиносӣ ва робита бо ҷомеаи Академияи идоракунии давлатии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон мебошад;

Муқарризони расмӣ:

Шарифзода Лохути Шариф - доктори илмҳои сиёсӣ, муовини директори Маркази тадқиқоти стратегияи назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон;

Нуриддин Парвин Раймалихон – номзади илмҳои сиёсӣ, мудири кафедраи сиёсатшиносии Донишгоҳи давлатии омӯзгории Тоҷикистон ба номи Садриддин Айни, ба диссертатсия тақризи мусбат додаанд.

Муассисаи тақриздиханда - Донишгоҳи байналмилалӣ забонҳои хориҷии Тоҷикистон ба номи Сотим Улуғзода (ш. Душанбе).

Дар хулосаи мусбати додашудаи муассиса, ки аз ҷониби таҳхисгари диссертатсия, номзади илмҳои фалсафа, дотсенти кафедраи фалсафа ва сиёсатшиносии Донишгоҳи байналмилалӣ забонҳои хориҷии Тоҷикистон ба номи Сотим Улуғзода, Мачидов Д.Х. имзо шудааст, қайд шуд, ки диссертатсияи Набизода Эмомалӣ Қуваталӣ дар мавзуи «Сиёсати инноватсионии давлат ва хусусиятҳои он дар шароити соҳибистиклолии Ҷумҳурии Тоҷикистон» барои дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илмҳои

сиёсӣ аз рӯйи ихтисоси 23.00.02 – Ниҳодҳо, равандҳо ва технологияҳои сиёсӣ дар сатҳи зарурии илмӣ анҷом ёфта, аз ҷиҳати мазмун ва муҳтавои худ ба талаботи муқаррагардида, ҷавобгӯ мебошад. Диссертатсия ба талаботи бандҳои 31-33-и Тартиб додани дараҷаҳои илмӣ, ки бо қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30 июни соли 2021, №267 (бо тағйири иловаҳо бо Қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 26 июни соли 2023 №295) тасдиқ гардидааст, мувофиқ буда, муаллифи он сазовори дарёфти дараҷаи илмии номзади илмҳои сиёсӣ аз рӯйи ихтисоси интиҳобгардида мебошад.

Довталаби дарёфти дараҷаи илмӣ Набизода Эмомалӣ Қуваталӣ оид ба мавзуи диссертатсия 6 мақола дар маҷаллаҳои илмии тақризшавандаи Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ҷоп намудааст. Инчунин оид ба масъалаҳои мавзуи диссертатсионӣ бо 6 маъруза дар конференсияҳои ҷумҳуриявӣ ва байналмилалӣ низ баромад намудааст, ки маводҳои онҳо ҷоп гардидаанд. Натиҷаҳои асосии диссертатсия ва хулосаҳои таҳқиқот дар мақолаҳои илмии муаллиф инъикос ёфтаанд:

I. Мақолаҳои илмие, ки дар маҷаллаҳои тақризшавандаи Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон нашр шудаанд:

[1-М]. Набизода Э.Қ. Концепсияи рушди инноватсионӣ: ҷанбаҳои сиёсӣ ва иқтисодии он [матн] / Э.Қ. Набизода // Паёми Донишгоҳи миллии Тоҷикистон (Бахши илмҳои иҷтимоӣ- иқтисодӣ ва ҷамъиятӣ). – 2021.№5. – С. 307-312. - ISSN 2413 – 5151.

[2-М]. Набизода Э.Қ. Сиёсати давлатии инноватсионӣ дар шароити муосир: принцип ва хусусиятҳои татбиқи он [матн] / Э.Қ. Набизода // Паёми Донишгоҳи миллии Тоҷикистон (Бахши илмҳои иҷтимоӣ- иқтисодӣ ва ҷамъиятӣ). – 2021.№6. – С. 302-306. - ISSN 2413 – 5151.

[3-М]. Набизода Э.Қ. Сиёсати инноватсионӣ ва асосҳои концептуалии он [матн] / Э.Қ. Набизода // Паёми Донишгоҳи

миллии Тоҷикистон (Бахши илмҳои иҷтимоӣ- иқтисодӣ ва ҷамъиятӣ). – 2023. №12. – С. 310 – 316. - ISSN 2413 – 5151.

[4-М]. Набизода Э.Қ. Баъзе хусусиятҳои концептуалии сиёсати инноватсионӣ дар ҷомеаи муосир [матн] / Э.Қ. Набизода // Паёми Донишгоҳи миллии Тоҷикистон (Бахши илмҳои иҷтимоӣ- иқтисодӣ ва ҷамъиятӣ). – 2024. №6. – С. 255 – 262. - ISSN 2413 – 5151.

[5-М]. Набизода Э.Қ. Инновация и её роль в развитии государства (политический и экономический аспекты) [матн] / Э.Қ. Набизода // Идораи давлатӣ. Маҷаллаи илмӣ сиёсии Академияи идоракунии давлатии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон. (Бахши илмҳои сиёсӣ). – 2024. №2. – С. 387 – 393. - ISSN 2664-0651 (Print) ISSN 2709-8567

[6-М]. Миралиён Қ.А., Набизода Э.Қ. Сиёсати инноватсионӣ ва хусусиятҳои муҳимми он дар кишварҳои хориҷӣ [матн] / Қ.А. Миралиён., Э.Қ. Набизода // Паёми Донишгоҳи миллии Тоҷикистон (Бахши илмҳои иҷтимоӣ- иқтисодӣ ва ҷамъиятӣ). – 2024. №11. – С. 331 – 337. - ISSN 2413 – 5151.

II. Мақола ва фишурдаи интишорот дар маҷмуаи маводи конференсияҳо:

[7-М]. Набизода Э.Қ. Асосҳои меъёрӣ ҳуқуқии фаъолияти инноватсионӣ [матн] / Э.Қ. Набизода // Паёми Донишгоҳи давлатии Бохтар ба номи Носири Хусрав (силсилаи илмҳои ҷомеашиносӣ). – 2020. – 3/1(73). – С.52-55. – ISSN 2663-6506.

[8-М]. Набизода Э.Қ. Инноватсия – омили муҳими рушд дар ҷаҳони муосир [матн] / Э.Қ. Набизода // Конференсияи байналмилалӣ илмӣ амалӣ бахшида ба 25 – солагии Ваҳдати миллӣ. 23-24 июни соли 2022, шаҳри Бохтар. – С. 236 – 241.

[9-М]. Набизода Э.Қ. Дар бораи қабули баъзе санадҳои меъёрӣ – ҳуқуқии фаъолияти инноватсионӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон [матн] / Э.Қ. Набизода // Конференсияи илмӣ-назариявӣ байналмилалӣ бахшида ба

30-солагии қабули Конститутсияи Ҷумҳурии Тоҷикистон. 1 – 2 ноябри соли 2024, ш. Бохтар. – С. 502 – 509.

[10-М]. Набизода Э.Қ. Сиёсати инноватсионии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар солҳои истиқлолияти давлатӣ [матн] / Э.Қ. Набизода // Мафкурасозии сиёсӣ дар раванди ҷаҳонишавӣ. Маҷмӯи мақолаҳои илмӣ ва маърузаҳои конференсияи илмӣ–назариявии ҷумҳуриявӣ. Матбааи АИДНПҶТ. Душанбе: 2024. – С. 252 – 262.

[11-М]. Набизода Э.Қ. // Нақши расонаҳои иттилоотӣ дар инъикоси сиёсати инноватсионӣ [матн] / Э.Қ. Набизода // Маводи конференсияи илмӣ-амалии байналмилалӣ дар мавзӯи «Нақши ВАО дар шароити ҷаҳонишавӣ ва бархӯрди фарҳангу тамаддунҳо» (11-12 апрели соли 2025). ш. Бохтар. – С. 339 – 347.

[12-М]. Набизода Э.Қ. // Нақши Паёмҳои Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон дар таҳким ва рушди сиёсати инноватсионӣ [матн] / Э.Қ. Набизода // Маводи конференсияи илмӣ – назариявии ҷумҳуриявӣ, таҳти унвони «Саҳми иқтисоди рақамӣ ва инноватсия дар рушди амнияти озуқаворӣ, иқтисоди аграрӣ ва бахши табиӣ риёзӣ: назария, методология ва ҷанбаҳои амалӣ» (22-23-юми апрели соли 2025). - С. 138-148.

Ба автореферати диссертатсия тақризҳои муҳаққиқони зерин ворид шудаанд:

Сангинов К. Х. - номзади илмҳои сиёсӣ, мудири кафедраи умумидонишгоҳии сиёсатшиносии МДТ «Донишгоҳи давлатии Хучанд ба номи академик Бобоҷон Ғафуров». Тақриз мусбат арзёби мегардад, эрод надорад.

Холов Х. Қ. - номзади илмҳои сиёсӣ, дотсенти кафедраи сиёсатшиносии Донишгоҳи миллии Тоҷикистон. Тақриз мусбат аст ва як эрод дорад:

1. Дар асоси ҳамаи комёбиҳо ва натиҷаҳои илмӣ таҳқиқгардида, агар доктараби дарёфти дараҷаи илмӣ дар як зербоби алоҳидаи

таҳқиқоти худ ба масъалаи татбиқи ҳукумати электронӣ ва хизматрасониҳои давлатӣ таваҷҷуҳи хосса зоҳир мекард, арзиши илмӣ кор боз ҳам боло мерафт.

Асомадинов М.А. - номзоди илмҳои сиёсӣ, мудири кафедраи фалсафа ва сиёсатшиносии Донишгоҳи аграрии Тоҷикистон ба номи Шириншох Шохтемур. Такризи мусбат аст ва ду эрод дорад;

1. Агар муаллиф зимни таҳияи автореферати диссертатсия адабиёти ба мавзӯи мазкур бахшидашударо бештар таҳлил менамуд,

2. Дар матни автореферати диссертатсия баъзан хатогиҳои имлоӣ ва техникӣ ба назар мерасанд, ки бо таваҷҷуҳи дақиқи муаллиф қобили ислоҳ мебошанд.

Исмоилзода М. И. - номзоди илмҳои фалсафа, декани факултети идоракунии давлатӣ ва ҳифзи ҳуқуқи Донишгоҳи давлатии Данғара. Такризи мусбат аст ва як эрод дорад;

1. Аз ҷумла дар баъзе саҳифаҳои автореферати диссертатсия камбудии имлоиву техникӣ ба назар мерасанд, ки ислоҳ ва бартараф кардани онҳо таваҷҷуҳи муаллифро тақазо менамояд.

Муқарризон ва муассисаи пешбар дар асоси муқаррароти бандҳои 67-70 ва 74-и Тартиб додани дараҷаҳои илмӣ, ки бо қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30 июни соли 2021, №267 (бо тағйири иловаҳо бо Қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 26 июни соли 2023 №295) тасдиқ шудааст, интиҳоб ва таъин гардидааст.

Шури диссертатсионӣ қайд менамояд, ки аз тарафи доктараби дараҷаи илмӣ дар асоси иҷро кардани таҳқиқоти илмӣ:

- бо истифода аз адабиёти васеи илмӣ ва назарияҳои сиёсӣ мафҳуми сиёсати инноватсионии давлат мавриди омӯзиш ва баррасӣ қарор дода шуда, дар заминаи таҳлил ва омӯзиши онҳо мафҳум, моҳият ва хусусиятҳои сиёсати инноватсионӣ муайян шудааст;

- таснифи принципҳои сиёсати инноватсионии давлатӣ ва асосҳои назариявӣю методологии он аз қабилӣ (иҷтимоӣ-сиёсӣ, институтсионалӣ, идоракуноӣ) пешниҳод гардидааст;

- сиёсати инноватсионии давлат ва хусусиятҳои муқоисавӣ он дар мисоли давлатҳои ИДМ, Аврупои Шарқӣ ва Осиё гузаронида шуда, таҷрибаи давлатҳои пешқадам дар соҳаи сиёсати инноватсионии давлатӣ барои давлатҳои рӯ ба инкишоф аз ҷумла Тоҷикистон пешниҳод карда шудаанд;

- марҳилаҳои ташаккулёбии сиёсати инноватсионӣ дар шароити Тоҷикистони соҳибистиклол дар заминаи асосҳои сиёсату ҳуқуқӣ, нишон дода шудаанд;

- бори аввал дар шароити Тоҷикистони муосир механизмҳои самараноки татбиқи сиёсати давлатии инноватсионӣ муайян карда шудааст;

- мушкилоте, ки дар самти ташаккулёбии сиёсати инноватсионӣ монеа эҷод мекунанд, муайян карда шуда, дар заминаҳои онҳо дурнамои рушд, самтҳои афзалиятнок ва имкониятҳои амалишавии сиёсати давлатии инноватсионии Ҷумҳурии Тоҷикистон пешниҳод ва муқаррар карда шудаанд.

Аҳамияти назариявии таҳқиқот бо он асоснок карда шудааст, ки натиҷаҳои таҳқиқот ва маводи диссертатсияро дар раванди таълими фанҳои сиёсатшиносӣ, «Сиёсати давлатӣ ва идоракуноӣ», «Манфиатҳои миллии Тоҷикистон», «Ҳукумати Тоҷикистон», «Сиёсати инноватсионӣ» ва дар омӯзиши мавзӯҳои рӯзмаррае чун татбиқи сиёсати соҳавии давлат метавон истифода бурд. Дар баробари ин хулосаҳои таҳқиқот барои возеҳу равшан намудани хусусиятҳои бевоситаи механизми татбиқи сиёсати инноватсионии давлат низ мусоидат менамоянд.

Дар раванди таҳқиқот методҳои муқоисавӣ, таҳлили системавӣ, институтсионалӣ, методи таърихӣ, таҳлил ва таҷзия ба таври васеъ истифода гардидаанд. Истифодаи усули методологӣ дар рафти омӯзиш

ва таҳлили мавзуи мазкур аҳаммияти муҳимро касб намудааст. Истифодаи методи муқоисавӣ барои омӯзиши таҷрибаи давлатҳои хориҷӣ ва ташаккули сиёсати инноватсионӣ дар ин давлатҳо шароити хуби методологӣ фароҳам овард. Истифодаи методи таърихӣ барои бештару хубтар омӯхтан ва таҳлилу баррасии хусусиятҳо ва марҳилаҳои таърихии ташаккули таҳия ва татбиқи сиёсати инноватсионӣ дар шароити давлати Тоҷикистон имконият фароҳам овардааст. Истифодаи муносибати институтсионалӣ, системанокӣ ва пешбининамоиро барои таҳлили масъалаи нақши субъектҳои давлатӣ ва ғайридавлатӣ дар таҳия ва татбиқи сиёсати давлатии инноватсионӣ дар Тоҷикистон зарур шуморидем. Кори диссертатсионӣ дар заминаи таҳқиқи ҷанбаҳои назариявӣю методологии назарияҳои «идоракунии инноватсионӣ», «идоракунии сиёсии рақамӣ», «неруи хушманд», «ҳукумати электронӣ», «инноватсияи сиёсӣ», «инноватсия дар сиёсат» ва ғайра истифода гардидаанд.

Аҳамияти натиҷаҳои бадастовардаи докталаби дарёфти дараҷаи илмӣ дар амалия чунин тасдиқ карда мешавад, ки хулосаҳои диссертатсия ва тавсияҳои амалии муаллиф метавонанд, аз ҷониби мақомоти ҳокимияти давлатӣ барои ташаккули сиёсати инноватсионии давлат ва татбиқи ҳукумати электронӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон мавриди истифода қарор гиранд. Хулосаҳои таҳқиқоти мазкурро дар самти таҳияи стратегияҳо, барномаҳои давлатӣ, концепсияҳо ва стандартҳои рушди сиёсати инноватсионӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон истифода намудан мумкин аст. Истифодаи васеи хулосаҳо ва натиҷаҳои таҳқиқот ҳангоми омӯзиши масъалаҳои гуногуни вобаста ба сиёсати давлатӣ ва идоракунии, рушди инкишофи ҷомеаи тоҷикистонӣ, ҳимояи зарфиятҳои илмиву техникӣ ва таҳкими раванди самаранокгардонии татбиқи сиёсати инноватсионӣ аҳаммияти муҳим пайдо менамоянд.

Баррасии эътимоднокии натиҷаҳои таҳқиқ нишон доданд, ки хулосаҳо ва пешниҳодоти таҳқиқот тавассути асосҳои назариявӣю

9